

Shema za povezovanje doma, šole in skupnosti (HSCL): Irska

OZADJE

Shema HSCL deluje v okviru načrta za zagotavljanje enakih možnosti v šolah (DEIS)¹, akcijskega načrta za vključenost v izobraževanje, ki ga vodi irsko ministrstvo za izobraževanje in poklicno usposabljanje. Vse mestne in srednje šole, v katerih se izvaja načrt za zagotavljanje enakih možnosti v šolah, so trenutno vključene v shemo HSCL, ki zajema 528 šol. Ministrstvo za izobraževanje in poklicno usposabljanje jim dodeli delovno mesto s polnim delovnim časom ali pa šole združi v grozde in storitve tega delovnega mesta uporabljajo skupaj.

Kvalificirani učitelj iz sodelujoče šole (ali grozda šol) je za pet let za polni delovni čas dodeljen kot koordinator HSCL. Koordinator HSCL se mora vsakih pet let zamenjati, pri čemer se na to delovno mesto imenuje eden od upravičenih članov osebja iz šole (ali grozda šol). Tako imajo vsi upravičeni učitelji priložnost, da se prijavijo za koordinatorja HSCL ter iz prve roke spoznajo prikrajšanost pri izobraževanju ter izkušnje v zvezi s tem. Poleg tega se učitelj ob koncu petletnega mandata vrne v učilnico z bogatimi izkušnjami in znanjem o prikrajšanosti v izobraževanju. Namen vsega tega je izboljšanje izidov izobraževanja za prikrajšane otroke.

Stroške nadomestnega učitelja v šoli financira ministrstvo za izobraževanje in poklicno usposabljanje. Koordinator HSCL ima ključno vlogo pri podpori razvoju, izvajanju, ocenjevanju in pregledu akcijskega načrta za zagotavljanje enakih možnosti v šolah, zlasti pri spodbujanju vključevanja staršev.

Tusla, namenska državna agencija za otroke in družine, ki je odgovorna za izboljšanje dobrega počutja in izidov za otroke, je pristojna za upravljanje sheme HSCL z integriranim izvajanjem storitev v okviru

---

¹ Načrt za zagotavljanje enakih možnosti v šolah se osredotoča na obravnavanje in prednostno razvrščanje izobraževalnih potreb otrok in mladih iz prikrajšanih skupnosti, in sicer od predšolskega do sekundarnega izobraževanja (od 3. do 18. leta), prek programa za podporo šolam, ki vključuje sveženj ukrepov za zagotavljanje podpore v šoli in zunaj nje.

Ta podpora vključuje okrepljene vire za poučevanje v šolah z najvišjimi stopnjami prikrajšanosti; dodatne finančne vire za vse šole, v katerih se izvaja načrt za zagotavljanje enakih možnosti; dostop do podpore za bralno in računsko pismenost; podporo, povezano s kurikulumom; podporo pri načrtovanju in poklicnem razvoju, programe za prehod iz osnovne v srednjo šolo ter programe dostopa do tretje stopnje (visokošolskega izobraževanja). Poleg tega program za podporo šolam vključuje dva pomembna ukrepa, in sicer shemo HSCL in program za zaključek šolanja.

socialnih služb za izobraževanje (EWS)². Trije višji vodstveni delavci, zaposleni v agenciji Tusla, ki so začasno napoteni učitelji, so odgovorni za vodenje, razvoj in usmeritev sheme HSCL v skladu s politiko ministrstva za izobraževanje in poklicno usposabljanje. Višje vodstvo vodi in usmerja šole in njihove koordinatorje HSCL ter jim svetuje pri lokalnem in nacionalnem izvajanju sheme HSCL.

1. Obravnavane potrebe/izzivi

- Prisotnost pri pouku, udeležba in nadaljevanje izobraževanja
- Družinska podpora pri zadevah v zvezi z izobraževanjem
- Opolnomočenje staršev, da lahko svoje otroke podpirajo pri izobraževanju
- Vključenost staršev v razvoj ustreznih šolskih politik
- Povezovanje z drugimi službami za podporo družinam v skupnosti
- Razvoj stališč ravnatelja in učiteljev do partnerstva s starši in službami skupnosti

2. Stopnja posredovanja

- Shema HSCL je preventivni model zgodnjega posredovanja, namenjen tistim otrokom, ki so najbolj izpostavljeni neuspehu v izobraževalnem sistemu.

3. Intenzivnost posredovanja

- Podpora učencem je stalna z višjimi stopnjami intenzivnosti glede na stopnjo potrebe – preventivna in univerzalna podpora je namenjena vsem, usmerjena podpora nekaterim, intenzivna podpora pa le redkim.

---

² Služba EWS izvaja shemo HSCL in program za zaključek šolanja, pri čemer za otroke, ki imajo težave s prisotnostjo pri pouku, udeležbo in nadaljevanjem šolanja, zagotavlja učinkovito izvajanje storitev z ustreznimi ukrepi. Sodeluje neposredno z ministrstvom za izobraževanje in poklicno usposabljanje, da bi podprla in okrepila delo šol, v katerih se izvaja načrt za zagotavljanje enakih možnosti, pri čemer je cilj zagotoviti čim večjo udeležbo otrok v izobraževalnem sistemu.

4. Ciljna in starostna skupina

- Shema HSCL je namenjena otrokom, pri katerih obstaja tveganje, da ne bodo dosegli svojega potenciala v izobraževalnem sistemu (na primarni in sekundarni ravni izobraževanja) zaradi težavnega okolja, ki negativno vpliva na dosežke učencev in nadaljevanje izobraževanja.
- Neposredno se osredotoča na pomembne odrasle osebe v življenju otrok, da bi za otroke dosegli boljše izide izobraževanja.

5. Pogoji in različni koraki, potrebni za izvajanje sheme HSCL

Šolam, za katere se ugotovi, da delujejo na precej prikrajšanih območjih, se prek načrta za zagotavljanje enakih možnosti v šolah dodelijo dodatne vrste podpore, ena od katerih je koordinator HSCL.

Ravnatelj šol, skupine za pomoč in koordinatorji HSCL na podlagi dejavnikov tveganja za prisotnost in udeležbo pri pouku ter nadaljevanje izobraževanja pripravijo seznam ciljnih učencev. Koordinatorji HSCL delajo neposredno s starši, šolami in skupnostmi, da bi bolje podprli otroke pri obiskovanju pouka, sodelovanju in nadaljevanju izobraževanja.

6. Opredelitev ustrezne vrste in stopnje podpore, ki ustreza potrebam učenca

Pobudo za podporo dajo vodstvo šole, učitelji, skupine za pomoč in koordinatorji HSCL. Za podporo lahko zaprosijo tudi starši/skrbniki. Koordinatorji HSCL sodelujejo s starši, da bi določili stopnjo in intenzivnost podpore ter staršem omogočili, da razvijejo lastne zmogljivosti kot ključni vir pri učenju otrok.

Pomagajo prepoznati in izpolniti osebne in učne potrebe staršev ter njihove potrebe v zvezi s prostim časom, da bi spodbudili njihovo samospoštovanje in samozavest, kar bo imelo pozitiven učinek na učne rezultate njihovih otrok. Staršem se zagotavljajo komunikacija, podpora, svetovanje in usmerjanje, da bi se izboljšali izidi izobraževanja za otroke.

7. Zainteresirane strani, vključene v izvajanje sheme HSCL

Ukrep izvajajo koordinatorji HSCL, ki jih zaposluje upravni odbor njihovih šol. Podpirajo, usmerjajo in vodijo jih

trije višji vodstveni delavci socialne službe za izobraževanje agencije za otroke in družine Tusla. Stalni strokovni razvoj se koordinatorjem HSCL zagotavlja letno ali na dve leti. Koordinatorji HSCL so organizirani v skupine grozdov, ki se redno sestajajo zaradi izmenjave dobre prakse, dela v zvezi s skupnimi cilji in zagotavljanja vzajemne podpore. Koordinatorju HSCL sta na voljo tudi podpora in strokovno znanje partnerskih organizacij EWS in šolskega osebja (strokovnjakov za posebne izobraževalne potrebe, svetovalca itd.) ter zunanjih služb.

8. Splošna odgovornost za izvajanje sheme HSCL

Na lokalni ravni je za izvajanje in podpiranje ukrepa odgovoren upravni odbor šole. Na nacionalni ravni sta za financiranje in strateško usmerjanje odgovorna agencija Tusla ter ministrstvo za izobraževanje in poklicno usposabljanje.

9. Ovire pri uvedbi sheme HSCL

Ob vzpostavitvi sheme HSCL se je pojavil začetni odpor do sprememb:

- šole so bile zelo izolirane in avtonomne, ravnatelji/učitelji pa niso bili navdušeni nad tem, da bi bili starši prisotni v šoli/učilnici;
- prav tako je bilo omejeno povezovanje s storitvami za družine v skupnosti;
- sodelovanje s starši ni bilo visoko cenjeno – učitelji so bili strokovnjaki in so pogosto menili, da starši nimajo veliko ponuditi;
- nerazumevanje ovir, s katerimi so se srečevali marginalizirani starši pri navezovanju stika s šolami, je privedlo do napačnih predstav o pomanjkanju interesa staršev za otrokovo izobrazbo;
- starši niso bili navajeni obiskov na domu in na začetku so imeli koordinatorji HSCL težave pri dostopanju do domov, saj sta bila značilna pomanjkanje zaupanja in zaskrbljenost;
- marginalizirani starši so imeli pogosto slabe izkušnje z izobraževalnim sistemom, zato jim je bilo neprijetno ob možnosti, da sodelujejo pri pouku v šolah, posledično je bila udeležba slaba.

10. Premagovanje ovir

- Ključnega pomena za odpravo odpora šol in staršev so bile vztrajnost, organizacija in učinkovita komunikacija.
- Ključna za uspeh sheme HSCL je bila vzpostavitev pozitivnih odnosov s starši.

- Ščasoma se je vrednost sodelovanja staršev potrdila z izboljšanimi izidi za otroke.
- V okviru sheme HSCL je bil v središču šol, v katerih se izvaja načrt za zagotavljanje enakih možnosti, ustanovljen „prostor za starše“, in zdaj je prisotnost staršev v šoli povsem običajna.
- Pojavila se je zamisel glede „šolske skupnosti“, ki jo sestavljajo učenci, starši, učitelji, pomočniki za posebne potrebe, shema HSCL, program za zaključek šolanja in drugi.
- Šole so začele bolj sodelovati z zunanjimi službami, kot so agencija Tusla, organ, pristojen za vodenje javnih zdravstvenih storitev (Health Service Executive – HSE), ministrstvo za pravosodje in enakost in prostovoljske organizacije.
- Ministrstvo za izobraževanje in poklicno usposabljanje je imelo prek snovanja načrta za zagotavljanje enakih možnosti v šolah in na podlagi zahtev inšpektorata ključno vlogo pri poudarjanju pomena „sodelovanja staršev“.

11. Spremljanje/ocena sheme HSCL

Koordinatorji HSCL evidentirajo svoje delo, spremljajo izide za učence ter poročajo svojemu ravnatelju in upravnemu odboru šole. Ministrstvo za izobraževanje in poklicno usposabljanje izvaja inšpekcijske preglede sheme v okviru tekočih inšpekcijskih pregledov načrta za zagotavljanje enakih možnosti v šolah.

Koordinatorji HSCL morajo poleg tega nacionalni ekipi upravljanja (agencija Tusla) zagotoviti podatke o ključnih kazalnikih uspešnosti.

12. Rezultati sheme HSCL

Shema HSCL se je začela izvajati leta 1990 kot pilotni projekt, od leta 1993 pa se izvaja stalno. Še vedno se spremlja, in sicer v okviru tekočih inšpekcijskih pregledov načrta za zagotavljanje enakih možnosti v šolah.

Vrednotenja sheme HSCL, ki jih je izvedel center za raziskave na področju izobraževanja (in so na voljo na spletišču www.erc.ie), vključujejo:

„Review of the Home-School-Community Liaison Scheme – Report to the Department of Education and Science“ (Pregled sheme za povezovanje doma, šole in skupnosti – poročilo ministrstvu za izobraževanje in poklicno usposabljanje) Petra Archerja in Fionnuala Shortt, ki ga je objavil center za raziskave na področju izobraževanja, 2003;

„Review of the Home-School-Community Liaison Scheme – Final evaluation report“ (Pregled sheme za povezovanje doma, šole in skupnosti – končno poročilo o vrednotenju), ki ga je objavil center za raziskave na področju izobraževanja, 1994.

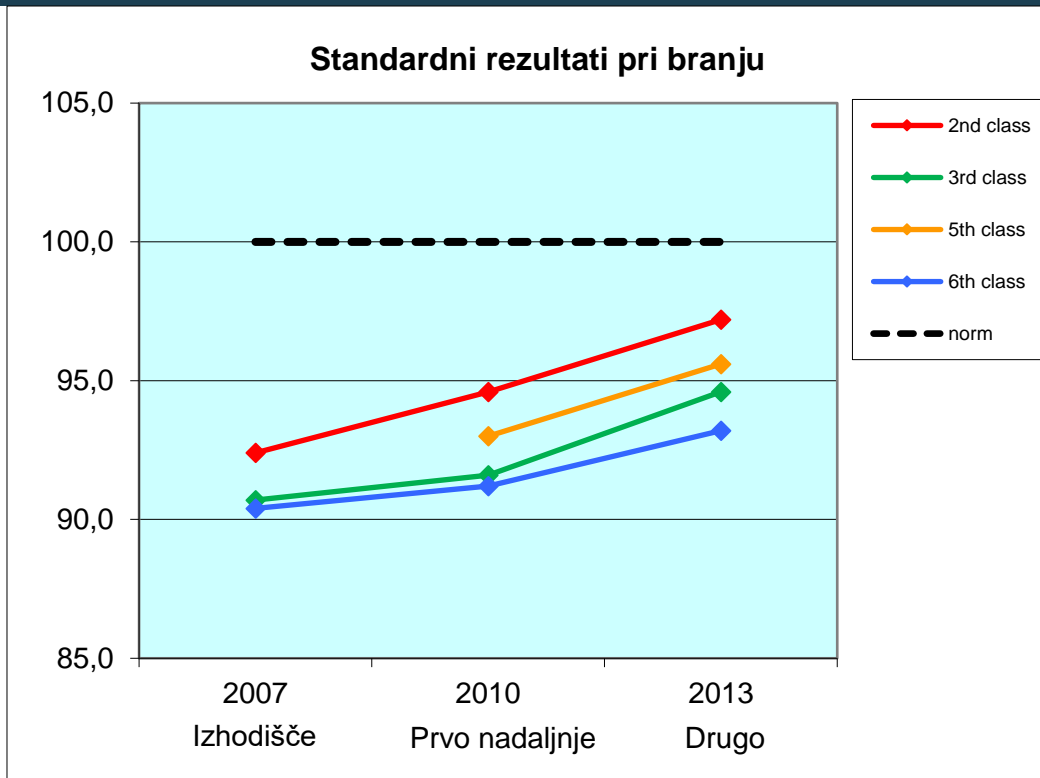
Program načrta za zagotavljanje enakih možnosti v šolah je predmet stalnega vrednotenja, ki ga izvajata center za raziskave na področju izobraževanja in inšpektorat ministrstva. Cilj te raziskave je zagotoviti, da se načrt za zagotavljanje enakih možnosti v šolah uspešno izvaja in da se uporabljajo najboljši možni pristopi za merjenje napredka in rezultatov na lokalni in nacionalni ravni.

Pri teh stalnih vrednotenjih kot ključnih sestavnih delih načrta za zagotavljanje enakih možnosti v šolah se ocenjuje zagotavljanje rezultatov, pri katerih ima ključno vlogo shema HSCL.

Najnovejše poročilo zadevnega raziskovalnega centra o vrednotenju iz decembra 2013 kaže, da so se od uvedbe načrta za zagotavljanje enakih možnosti v šolah dosežki pri branju in matematiki v sodelujočih mestnih šolah nenehno znatno izboljševali. To pomeni, da se je razlika v dosežkih med učenci v šolah, v katerih se izvaja načrt za zagotavljanje enakih možnosti, in nacionalnimi vzorci (zlasti v nižjih razredih, kot sta drugi in tretji razred) znatno zmanjšala, odkar so bili leta 2007 zbrani izhodiščni podatki.

Slika 1 prikazuje standardne rezultate pri branju za učence drugega, tretjega, petega in šestega razreda v letih 2007, 2010 in 2013.

Slika 1: Standardni rezultati pri branju za učence drugega, tretjega, petega in šestega razreda v letih 2007, 2010 in 2013.

*Leta 2007 podatki za učence petega razreda niso bili zbrani, so bili pa vključeni za leti 2010 in 2013, da bi dobili drugo longitudinalno kohorto (od drugega razreda leta 2010 do petega razreda leta 2013).

13. Financiranje/zagotavljanje virov za shemo HSCL

Ministrstvo za izobraževanje in poklicno usposabljanje je še naprej odgovorno za dodeljevanje in financiranje 400 delovnih mest koordinatorja HSCL za 528 šol, v katerih se izvaja načrt za zagotavljanje enakih možnosti v šolah, in stroške plač za višje vodstvo, ki je v okviru socialne službe za izobraževanje v celoti odgovorno za upravljanje sheme HSCL.

Šole, vključene v načrt za zagotavljanje enakih možnosti v šolah, letno prejmejo nepovratna sredstva ministrstva za izobraževanje in poklicno usposabljanje. Znesek se med šolami razlikuje ter je odvisen od njihovega deleža prikrajšanosti, kot je določen z njihovo razvrstitvijo v okviru načrta za zagotavljanje enakih možnosti v šolah. Pri tem je treba vsaj 10 % nepovratnih sredstev, ki so v okviru načrta za zagotavljanje enakih možnosti v šolah letno dodeljena šolam, v katerih se izvaja ta načrt, uporabiti za dejavnosti v okviru sheme HSCL.

14. Trenutno stanje sheme HSCL

Shema HSCL se še naprej izvaja v 528 šolah, v katerih se izvaja načrt za zagotavljanje enakih možnosti v šolah, na primarni in sekundarni ravni.

V pred kratkim objavljenem poročilu inštituta za ekonomske in socialne raziskave (ESRI) „Learning from the Evaluation of DEIS“ (Spoznanja na podlagi vrednotenja načrta za zagotavljanje enakih možnosti v šolah), ki ga je naročilo ministrstvo za izobraževanje in poklicno usposabljanje, so združene ugotovitve iz vseh do tedaj izvedenih vrednotenj zadevnega načrta. Razvoj ustreznih ukrepov za boj proti prikrajšanosti v izobraževanju bo temeljil na postopku posvetovanja s partnerji in zainteresiranimi stranmi s področja izobraževanja. Rezultat tega postopka bo del skupnega predloga za izvedbo nadaljnjih ukrepov za odpravo prikrajšanosti v izobraževanju na Irskem.

15. Dodatne informacije (npr. spletišče, kontaktni podatki itd.)

„Information Booklet for DEIS schools participating in the Home School Community Liaison Scheme“ (Informacijska knjižica za šole, v katerih se izvaja načrt za zagotavljanje enakih možnosti v šolah ter ki sodelujejo v shemi za povezovanje doma, šole in skupnosti“) je na voljo kot priloga. V njej so med drugim navedeni ključne prednostne naloge sheme HSCL, značilnosti in opis delovnega mesta koordinatorja HSCL, pa tudi njihove predloge za načrtovanje in poročanje.

Poročilo „Vision to practice“ (Od vizije do prakse) so napisali koordinatorji HSCL, vključuje pa rezultate sheme ter številne študije primerov in uspešne dejavnosti.